

ΓΙΑΤΙ ΑΚΟΛΟΥΘΩ
ΤΟ
ΠΑΤΡΙΟ (ΠΑΛΑΙΟ) ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Μητροπολίτης Γ.Ο.Χ. Θεσσαλονίκης Ευθύμιος
Ρωσσόπουλος Ευάγγελος (θεολόγος)

Β' Έκδοση: 2020
Επαυξημένη

Αγαπητοί εν Χριστώ αδελφοί.

Στο βιβλιαράκι αυτό που κρατάτε στα χέρια σας, θα γίνει μια μικρή προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις σε ορισμένα καίρια ερωτήματα, να αντικρουστούν κάποιες συκοφαντίες και να εξηγηθούν τα κίνητρα μίας κραυγαλέας «φωνής». Μίας φωνής που πήγασε από το Ορθόδοξο πλήρωμα και αντιτάχθηκε στα οικουμενιστικά ανοίγματα, που έρχονταν σαν λαίλαπα και μάλιστα σε δύσκολες εποχές. Η φωνή αυτή ερχόταν από το παρελθόν. Ήταν όμως "φωνή βοώντος εν τη ερήμω", αλλά αντηχούσε «στήκετε και κρατήτε τας παραδόσεις».

Σε αυτό το σημείο θα βάλουμε μια μικρή παρένθεση, για να εξηγήσουμε τον όρο παράδοση. Η λέξη παράδοση στις μέρες μας έχει αλλοιωθεί και ίσως έχει παρεξηγηθεί εννοιολογικά.

Παράδοση είναι η ίδια η Εκκλησία, είναι ο λόγος του Θεού, όπως μεταφέρθηκε σε εμάς διαμέσου των Προφητών, των Αποστόλων, των Πατέρων και των Ιερών Συνόδων. Δεν υπάρχει καμία σχιζοφρενική διάκριση στη σκέψη των Πατέρων, μεταξύ Ευαγγελίων και παράδοσης. Άλλωστε τα Ευαγγέλια και η Καινή Διαθήκη, όπως την γνωρίζουμε, είναι δημιούργημα της Εκκλησίας, δηλαδή της παράδοσης. Αυτό που μας παρέδωσαν οι προφύτες, ο ένσαρκος και άσαρκος Λόγος, οι Απόστολοι, οι Πατέρες, οι μάρτυρες. Αυτό παραλάβαμε και αυτό παραδίδουμε. Τίποτα λιγότερο, τίποτα περισσότερο.

Όταν στην Εκκλησία λοιπόν εισέρχεται μία καινούργια πρόταση, μία νέα σκέψη, μία διαφορετική διδασκαλία, αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί και να κριθεί με το ίδιο κριτήριο που αντιμετωπιζόταν αυτές πάντα. Και το κριτήριο είναι σωτηριολογικό. Αυτή η αλλαγή (όσο ασήμαντη και αν φαίνεται ότι είναι), υπάρχει περίπτωση να εμποδίσει την σωτηρία μας, την θέωση; Αν όχι, τότε ουδέν πρόβλημα. Αν ναι, τότε απορρίπτεται και απωθείται ο νεωτερισμός από την Εκκλησία, ως αίρεση και κακοδοξία.

Δίκαια κάποιος απληροφόρητος θα αναρωτιέται:

Εμείς οι Γ.Ο.Χ. (ή παλαιοημερολογίτες όπως μας αποκαλεί ο κόσμος), γιατί αντιδράσαμε στην καθιέρωση του νέου ημερολογίου;

Γιατί τόσο φασαρία για 13 μέρες;

Μήπως είμαστε ημερολάτρες;

Δεν σεβόμαστε τα αποτελέσματα των ερευνών των επιστημόνων, ότι το ηλιακό ημερολόγιο χρειαζόταν διόρθωση;

Η εισαγωγή του νέου ημερολογίου δεν είχε κίνητρα επιστημονικά π.χ. να διορθώσει το χρόνο, ο οποίος χανόταν από το υπαρκτό σύστημα μέτρησης. Δεν είχε κίνητρα τεχνικά π.χ. να μη γίνεται μπέρδεμα μεταξύ πολιτικού και εκκλησιαστικού ημερολογίου.

Τα κίνητρα ήταν μόνο οικουμενιστικά. Ακόμη και αν δεν γινόταν η εισαγωγή του νέου ημερολογίου, η διάσπαση και το σχίσμα στην Εκκλησία της Ελλάδος ήταν αναπόφευκτο. Θα γινόταν γιατί ήδη από το 1920 είχαν αρχίσει τα οικουμενιστικά ανοίγματα από το Πατριαρχείο Κων/λεως.

Απόδειξη των ανωτέρω είναι η εγκύκλιος του Πατριαρχείου, την οποία εξέδωσε το 1920 και απευθυνόταν σε όλες τις λεγόμενες "χριστιανικές εκκλησίες".

Η εγκύκλιος αυτή αυτούσια, καθώς και μετάφρασή της με επεξηγηματικά σχόλια, συμπεριλαμβάνεται στο τέλος αυτού του βιβλιαρίου.

Γιατί πιστεύω, αυτά που πιστεύω:

- Ερώτηση: Πότε έγινε η αλλαγή του ημερολογίου;
Απάντηση: Η αλλαγή του ημερολογίου έγινε το 1924, όταν Πατριάρχης Κων/λεως ήταν ο Μελέτιος Μεταξάκης και Αρχιεπίσκοπος Ελλάδος ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος.
- Ερώτηση: Μπορούσαν οι δύο προκαθήμενοι Κων/λεως και Ελλάδος να αλλάξουν μονομερώς το ημερολόγιο;
Απάντηση: Όχι. Χρειαζόταν η σύμφωνη γνώμη όλων των άλλων Πατριαρχείων και Αυτοκέφαλων Εκκλησιών, καθώς και του Αγίου Όρους. Η έγκριση αυτή δεν δόθηκε ποτέ. Αντιθέτως αντιτάχθηκαν στην αλλαγή αυτή...
- Ερώτηση: Δεν έπρεπε όμως η Ελλάδα να συμπορευτεί με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και να αποδεχθεί τα αποτελέσματα των επιστημονικών ερευνών;
Απάντηση: Άλλο πράγμα το ημερολόγιο και η επιστημονική του διόρθωση και άλλο το εορτολόγιο, όπως αυτό έχει καθιερωθεί από τη μακραίωνη παράδοση της Εκκλησίας μας. Εάν επρόκειτο μόνο για αλλαγή ημερολογίου, κανείς δεν θα είχε αντίρρηση.
- Ερώτηση: Το κίνητρο για την αλλαγή του ημερολογίου δεν ήταν οι επιστημονικές μετρήσεις και διορθώσεις του υπολογισμού του χρόνου, με τη προσθήκη των 13 ημερών;
Απάντηση: ΟΧΙ. Το κίνητρο ήταν και παραμένει οικουμενιστικό. Δηλαδή, η προσέγγιση παπικών και ορθοδόξων με τον συνεορτασμό των εορτών, ήταν ένα από τα πρώτα βήματα.
- Ερώτηση: Ποιά είναι η απόδειξη ότι τα κίνητρα ήταν μόνο οικουμενιστικά;
Απάντηση: Απόδειξη περί των κινήτρων είναι η εγκύκλιος που εξέδωσε το Πατριαρχείο Κων/λεως το 1920 και απευθυνόταν προς όλες τις «χριστιανικές εκκλησίες». Δηλαδή, παπικούς, προτεστάντες και τις άλλες αιρετικές παραφυάδες τις ονομάζει «εκκλησίες», τις αποκαλεί «αδελφάς και σεβασμίας», λέγοντας ότι χρειάζεται να πλησιάσουν η μία την άλλη, ασχέτως των δογματικών διαφορών.
Ένας τρόπος για να έλθουν κοντά, είναι η αλλαγή του εορτολογίου ημερολογίου.
Να λοιπόν τα πρώτα βήματα της παγκοσμιοποίησης και του οικουμενισμού.

6. Ερώτηση: Δηλαδή ακόμα και αν δεν γινόταν η αλλαγή του ημερολογίου, θα δημιουργείτο και πάλι το σχίσμα;
Απάντηση: Αυτό είναι βέβαιο. Γιατί τα οικουμενιστικά ανοίγματα που επιχειρούσε το Πατριαρχείο Κων/λεως και η Εκκλησία της Ελλάδος, προκάλεσαν τις αντιδράσεις. Και όχι αυτό καθαυτό το ηλιακό ημερολόγιο.
7. Ερώτηση: Η αλλαγή του ημερολογίου πότε έγινε στην υπόλοιπη Ευρώπη και από ποιους;
Απάντηση: Η αλλαγή του ημερολογίου έγινε το 1582 στη δύση. Εισηγητής ήταν ο πάπας Γρηγόριος ΙΓ΄, γι αυτό και καθιερώθηκε να λέγεται το νέο ημερολόγιο και «Γρηγοριανό».
8. Ερώτηση: Γιατί όταν έγινε η αλλαγή του ημερολογίου από τον πάπα, δεν το αποδέχθηκε και η ορθόδοξη Εκκλησία τότε, την ίδια χρονιά;
Απάντηση: Όταν έγινε η αλλαγή το 1582, ο πάπας Γρηγόριος ΙΓ΄ έστειλε πρεσβεία στον Πατριάρχη Κων/λεως Ιερεμία τον Β΄ και εισηγήθηκε αυτή την αλλαγή, Πιστικά υπέρ της αλλαγής προς τον Ιερεμία παρενέβη και ο δόγης της Ενετίας, Νικόλαος Δαπόντε. Ο Πατριάρχης τότε συγκάλεσε Πανορθόδοξη Σύνοδο το 1583 και σ΄ αυτήν συμμετείχαν οι Πατριάρχες Αλεξανδρείας Σιλβέστρος, Ιεροσολύμων Σωφρόνιος και μεγάλο πλήθος Αρχιερέων. Στη Σύνοδο αυτή καταδικάστηκε το Γρηγοριανό ημερολόγιο, ως μία ακόμα αιρετική καινοτομία των παπικών.
Οι πιέσεις όμως δεν σταμάτησαν και γι αυτό το λόγο το 1587 συγκλήθηκε ξανά Σύνοδος στην Κων/πολη και επιβεβαιώθηκε η απόφαση του 1583. Για τους ίδιους λόγους συγκλήθηκε και 3^η Πανορθόδοξη Σύνοδος το 1593, επί Πατριάρχου Κων/λεως Ιερεμίου, Αλεξανδρείας Μελετίου Τηγά, που εκπροσώπησε και τον Αντιοχείας, καθώς και Σωφρονίου Ιεροσολύμων και ξανακαταδικάστηκε το Γρηγοριανό ημερολόγιο.
9. Ερώτηση: Έκτοτε τα γεγονότα πώς εξελίχθηκαν;
Απάντηση: Κατά καιρούς πιστικά παρενέβαιναν οι πάπες για να μεταπείσουν τους Ορθοδόξους να αποδεχθούν το Γρηγοριανό ημερολόγιο. Αυτό το μαρτυρεί η Συνοδική Εγκύκλιος του Πατριαρχείου Κων/λεως το 1848, την οποία συνυπογράφουν μαζί με τον Κων/λεως Άνθιμο, ο Αλεξανδρείας Ιερόθεος, ο Αντιοχείας Μεθόδιος, ο Ιεροσολύμων Κύριλλος καθώς και άλλοι συνοδικοί Αρχιερείς. Σ΄ αυτήν καταδικάζεται ο ημερολογιακός νεωτερισμός «ως υπαγόρευμα του διαβόλου» και διευκρινίζεται ότι όποιος αποδεχθεί την αλλαγή υποβάλλει τον εαυτό του στο «αιώνιο ανάθεμα», για το λόγο ότι

«βλασφημεῖν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς τάχα μὴ ἀρτίως λαλήσαν ἐν ταῖς Γραφαῖς καὶ Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις».

Ὅταν το θέμα επανερχόταν στην επιφάνεια εκδίδονταν παρόμοιες καταδικαστικές αποφάσεις. Το ημερολογιακό ζήτημα ανεκινήθη και επί δευτέρας Πατριαρχίας του Οικουμενικού Πατριάρχη Ἰωακείμ του Γ', το 1902. Εκείνος αποτάθηκε με επιστολές προς τα άλλα Πατριαρχεία και ζητούσε τη γνώμη τους. Οι απαντήσεις όλων συνέκλιναν και κατεδίκασαν εκ νέου το Γρηγοριανό ημερολόγιο.

10. **Ερώτηση:** Εφόσον λοιπόν υπάρχουν τόσες Σύνοδοι, τόσες αποφάσεις και τόσες Συνοδικές και Πατριαρχικές Εγκύκλιοι, γιατί και πώς το 1924 το ημερολόγιο έγινε αποδεκτό; Μήπως αγνοούσαν οι προκαθήμενοι Κων/λεως και Ελλάδος τις αποφάσεις αυτές;

Απάντηση: Τις αποφάσεις των Συνόδων τις γνώριζαν. Και ιδιαίτερα ο Αρχιεπίσκοπος Ελλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, που απεδέχθη την αλλαγή το 1924. Ένα χρόνο νωρίτερα, πριν γίνει Αρχιεπίσκοπος, ως καθηγητής του Πανεπιστημίου συμμετείχε σε μια επιτροπή, για να μελετήσει το θέμα του ημερολογίου. Στην επιτροπή αυτή συμμετείχαν επίσης οι: Γ. Κοφινάς, Δ. Αιγινίτης, Π. Τσιτσεκλής, Αμ. Αλιβιζάτος. Το πόρισμα τους το κατέθεσαν στο υπουργικό συμβούλιο στις 16/1/1923.

11. **Ερώτηση:** Τι περιελάμβανε το πόρισμα της επιτροπής;

Απάντηση: Παραθέτουμε αυτούσιο το πόρισμα της επιτροπής:

« Πρὸς τὸ Σ/ὸ ν Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

«... λαβόντες ὑπ' ὄψιν:

8) Ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ Ὁρθόδοξοι Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, ἂν καὶ ἀνεξάρτητοι ἐσωτερικῶς, εἶναι ὁμως στενωρὸς συνδεδεμένα πρὸς ἀλλήλας καὶ ἠνωμένα, διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦσαι μίαν καὶ μόνην, τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ συνεπὸς οὐδεμία τούτων δύναται νὰ χωρισθῇ τῶν λοιπῶν καὶ ἀποδεχθῇ νέον ἡμερολόγιον, *χωρὶς νὰ καταστῇ σχισματικὴ ἀπέναντι τῶν ἄλλων.*

Ὅθεν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὅπως μεταβάλλῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον αὐτῆς, εἶναι ἀπαραίτητον καὶ ὀφείλει, ἵνα *μὴ ἀποσχισθῇ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν*, τοῦθ' ὅπερ οὐ μόνον τὴν ἐνότητα καὶ ἀρμονίαν τῆς ὅλης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θέλει καταστρέψῃ καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς μειώσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Ἐθνικῆς ἀπόψεως εἶναι ἀσύμφορον καὶ ἐπιζήμιον, καὶ δέον νὰ συνεννοηθῇ προηγουμένως ὡς ἀποφαίνεται ἀνωτέρω καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἡμῶν (κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 20 Μαΐου 1919) μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν...

Διὰ πάντας τοὺς ἀνωτέρω λόγους κρίνομεν πρέπον νὰ διατηρηθῇ ἐν ἰσχύι ὡς ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον τὸ Ἰουλιανόν, καθόσον δηλαδὴ ἀφορᾷ καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἐορτὰς καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει μέχρις οὗ νὰ συνεννοηθῶσι καὶ συναινέσωσι εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ πᾶσαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι. Ὅθεν μετὰ μακρὰν συζήτησιν καὶ μελέτην τοῦ θέματος, ὡς καὶ πάντων τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὸ ζητημάτων, συνετάξαμεν τὸ σχέδιον νόμου, ὅπερ ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ἰανουαρίου 1923

Ἡ ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως
τοῦ ἡμερολογίου Ἐπιτροπὴ

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ, Δ. ΑΙΓΙΝΙΤΗΣ, Χ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ,
Π. ΤΣΙΤΣΕΚΛΗΣ, ΑΜ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ

12. Ερώτηση: Αφού ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ως καθηγητής Πανεπιστημίου και ως Αρχιμανδρίτης καταδικάζει το Γρηγοριανό ημερολόγιο, γιατί όταν εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος, το αποδέχεται;
Απάντηση: Αυτό είναι απορίας άξιον. Τι μεσολάβησε άραγε μέσα σε ένα χρόνο, ώστε να αλλάξει γνώμη; Ίσως η ενθρόνισή του στον Αρχιεπισκοπικό Θρόνο.
13. Ερώτηση: Εφόσον τώρα έχουμε κοινό ημερολόγιο με τους παπικούς και προτεστάντες, γιατί δεν συνεοραζόμαστε το Πάσχα;
Απάντηση: Αυτοί που εισηγήθηκαν την αλλαγή του ημερολογίου, εισηγήθηκαν και την αλλαγή του Πασχαλίου, η οποία όμως βρήκε σθεναρή αντίσταση από τα άλλα Πατριαρχεία και από κληρικούς της Ελλαδικής Εκκλησίας.
14. Ερώτηση: Για ποιό λόγο;
Απάντηση: Για δύο λόγους.
1) Το Πασχάλιο καθιερώθηκε με απόφαση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου και είναι ανεξάρτητο από το ημερολόγιο, που έχει σαν βάση την εαρινή ισημερία. Η απόφαση προβλέπει τον συνεορτασμό του Πάσχα από όλους τους ορθοδόξους και να μη συμπίπτει με το Πάσχα των Εβραίων. Ο συνεορτασμός λοιπόν έβρισκε εμπόδιο από την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο.
2) Η αλλαγή του Πασχαλίου θα σήμαινε νωρίτερα εορτασμό από πολλά Πατριαρχεία και ειδικά των Ιεροσολύμων. Ο εορτασμός θα γινόταν χωρίς το Άγιο Φως που βγαίνει μόνο με το υπάρχον Πασχάλιο, στα Ιεροσόλυμα. Απόδειξη ότι ήθελαν να μετακινήσουν και το Πασχάλιο, βρίσκεται στην Εγκύκλιο του Ιανουαρίου του 1920. Αναφέρει πως το νέον ημερολόγιον επιβάλλεται να εισαχθεί *«πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἐν γε τούτῳ τῷ μέρει τῆς παγγρηγοριανικῆς ἐνότητος πάντων τῶν ἐπικαλουμένων τῷ ὀνόματι Κυρίου εορταζόντων τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὴν Γέννησιν αὐτοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασιν»*. Αιτία που δεν πείραζαν ακόμη το Πασχάλιο ήταν οι αντιδράσεις των πιστών που θα ήταν περισσότεροι και όχι γιατί αυτό προσκρούει στην απόφαση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου.
15. Ερώτηση: Με τις άλλες εορτές τί γίνεται;
Απάντηση: Η εισαγωγή του νέου Γρηγοριανού ημερολογίου, έφερε τα πάνω κάτω στο εορτολόγιο. Π.χ. όταν το Πάσχα πέφτει αργά εξαλείφεται η μία από τις 4 μεγάλες νηστείες, η νηστεία των Αγ. Αποστόλων.

16. Ερώτηση: Πώς αντέδρασαν το ποίμνιο της Ελλαδικής Εκκλησίας και οι ιεράρχες του;

Απάντηση: Οι Έλληνες, κλήρος και λαός, αντέδρασαν και μάλιστα πολύ έντονα. Όμως, όχι μόνο κανείς δεν εισακουστήκε, αλλά έγιναν διώξεις, συλλήψεις, φυλακισμοί, καθαιρέσεις κληρικών και πολλές βιαιότητες εκ μέρους της αστυνομίας. (Θυμηθείτε, όταν ο λαός ήταν κατά 98% εναντίον του πολέμου στη Σερβία, ποιός τον άκουσε; Αντίθετα η πολιτεία συναίνεσε ώστε να βοηθηθούν οι Αμερικανοί στους βομβαρδισμούς που έκαναν εναντίων των Σέρβων).

Και μάλιστα ο τότε προκαθήμενος της Ελλαδικής Εκκλησίας, Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, στην Ελληνική Ιεραρχία δήλωσε πως συμφωνούν και οι άλλες Εκκλησίες και πως θα έστελναν συναινετικές επιστολές για τη μεταρρύθμιση του ημερολογίου. Με αυτόν τον τρόπο ήθελε να τους παρασύρει να συμφωνήσουν και μάλιστα ότι θα δοκιμάζονταν στην πράξη για 2 χρόνια και αν προέκυπταν προβλήματα θα επανέφεραν το Ιουλιανό (παλαιό ημερολόγιο). Οι προφάσεις όμως ήταν αναληθείς. Διότι, οι υπόλοιπες Εκκλησίες διαφωνούσαν κάθετα (εκτός της Ρουμανίας) και ούτε μετά από 2 χρόνια συγκάλεσε Σύνοδο, ώστε να μελετηθούν τα προβλήματα που προέκυψαν.

17. Ερώτηση: Μήπως όμως οι αντιδράσεις του κόσμου ήταν πολύ έντονες και επικράτησε φανατισμός;

Απάντηση: Οι αντιδράσεις περιλάμβαναν συλλαλητήρια, δημοσιεύσεις διαμαρτυριών στις εφημερίδες, καθώς και εγγράφων, επιστολών κληρικών, που δεν αποδέχονται την μεταρρύθμιση. Ο Αρχιεπίσκοπος τότε σ' όλα αυτά απάντησε με καθαιρέσεις κληρικών, διωγμούς των πιστών, σφραγίσεις Εκκλησιών που ακολουθούσαν το πάτριο ημερολόγιο, καθώς και με εξορίες των ηγετών του κινήματος, δηλαδή του Επισκόπου πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομου, του Δημητριάδος Γερμανού και του Ζακύνθου Χρυσόστομου. Αυτοί αποκήρυξαν το νέο ημερολόγιο και ηγήθηκαν του αγώνος των πιστών, που αντέδρασαν.

18. Ερώτηση: Ακόμη και σήμερα όμως, μετά από τόσα χρόνια, υπάρχουν φανατικές εκδηλώσεις εκ μέρους κάποιων πιστών;

Απάντηση: Ακόμη και σήμερα όμως, η έχουσα την εξουσία, κρατούσα Εκκλησία, προσπαθεί με κάθε τρόπο να θέτει πολλά εμπόδια, εις βάρος των πιστών του πατριού εορτολογίου. Π.χ. προσπαθεί να μην αναγνωρίζονται τα μυστήριά τους, ενώ αναγνωρίζει τα μυστήρια των παπικών και των

προτεσταντών. Δεν δίνει άδειες για την ανέγερση ναών, ενώ δίνει άδειες για τζαμιά.

Γι αυτό και πολλές Εκκλησίες του πατρίου εορτολογίου, μοιάζουν με αίθουσες εκδηλώσεων, γιατί παίρνουν άδειες μόνο ως αίθουσες.

Ποιός είναι λοιπόν αυτός που υποδαυλίζει τα πάθη και το φανατισμό εκ μέρους κάποιων πιστών; Όχι πως είναι αποδεκτός ο οποιοσδήποτε φανατισμός. Καταδικάζεται κάθε φορά που εκδηλώνεται από σύσσωμη την Εκκλησία του πατρίου εορτολογίου.

19. Ερώτηση: Έγιναν προσπάθειες διαλόγου μεταξύ κρατούσης Εκκλησίας και Εκκλησίας του πατρίου εορτολογίου;

Απάντηση: Όχι. Τέτοιες προσπάθειες δεν έγιναν. Παρόλο που η Εκκλησία του νέου ημερολογίου συμμετέχει στο Π.Σ.Ε. (παγκόσμιο συμβούλιο εκκλησιών) και διαλέγεται με τους Παπικούς και Προτεστάντες, με τους γνήσιους Ορθόδοξους Χριστιανούς (Γ.Ο.Χ όπως ονομάστηκαν οι πιστοί του πατρίου εορτολογίου) δεν κάνει καμιά προσπάθεια. Αντιθέτως εμποδίζει και φιμώνει όποια φωνή προτείνει την καταλαγή. Κατά τον ίδιο τρόπο φιμώνει και κάθε φωνή που αντιδρά από το εσωτερικό της π.χ. την επίσκεψη του Πάπα στην Αθήνα. Ενώ στις συγκεντρώσεις των ειδωλολατρών στον Όλυμπο, ο Οικουμενικός Πατριάρχης το 1990, έστειλε χαιρετισμό.

20. Ερώτηση: Τι είναι το Π.Σ.Ε. (παγκόσμιο συμβούλιο εκκλησιών), στο οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα;

Απάντηση: Το Π.Σ.Ε. είναι ένας υπερ-οργανισμός, που προωθεί την ένωση των «εκκλησιών» κάτω από μία ηγεσία. Ουσιαστικά είναι το άρμα του οικουμενισμού. Ιδρύθηκε το 1948 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας και συμμετέχουν 342 «εκκλησίες» κυρίως προτεσταντικές παραφυάδες, αλλά και πολλές «ορθόδοξες». Η Ελλαδική «εκκλησία» είναι ιδρυτικό μέλος του συμβουλίου αυτού. Οι Παπικοί δεν συμμετέχουν διότι τα υπόλοιπα μέλη δεν τα θεωρούν «εκκλησίες», εφόσον δεν είναι ακόμη υπό την εξουσία του Πάπα. Παρευρίσκονται όμως ως παρατηρητές και παρασκηναϊκά κινούν τα νήματα για την ένωση υπό την δική τους όμως εξουσία.

Για να συμμετάσχει κάποια «εκκλησία» στο Π.Σ.Ε. πρέπει πρώτα να αναγνωρίσει όλες τις συμμετάσχουσες αιρέσεις ως «εκκλησίες». Υπάρχει ετήσια συνδρομή 200.000€ για την Ελληνική Εκκλησία και σκοπός είναι η προώθηση των αποφάσεων του οργανισμού.

Ας θυμηθούμε την επιστολή του Δωρόθεου Τρούσης (παρατίθεται παρακάτω) ότι θα δημιουργήσουν συμβούλια για την ένωση των «εκκλησιών».

Η ένωση προϋποθέτει εκατέρωθεν υποχωρήσεις και συμβιβασμούς. Επίσης όλα τα μέλη υποχρεούνται να συμπροσεύχονται όποτε τους ζητηθεί. Εν ολίγοις το Π.Σ.Ε. είναι μία συναγωγή του σατανά, που προωθεί την κυριαρχία του. Σ' αυτό το μικρό πόνημα δεν θα αναφέρουμε όλες τις εκφάνσεις του Π.Σ.Ε., αλλά κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέξει στο διαδίκτυο, όπου υπάρχει σωρεία πληροφοριών και μελετών, ότι το Π.Σ.Ε. είναι πραγματική συναγωγή του σατανά και μάλιστα με οικονομικό προϋπολογισμό και οικονομικές επενδύσεις.

21. Ερώτηση: Αλλά και οι Γ.Ο.Χ. είναι διασπασμένοι σε παρατάξεις. Γιατί συμβαίνει αυτό;

Απάντηση: Η συνοχή του νέου ημερολογίου είναι αστυνομική. Δηλαδή, όποιος αντιδρά έχουν την εξουσία να τον εκθρονίσουν και να τον καθαιρέσουν. Είναι γνωστό τι συμβαίνει σήμερα σε όποιον κληρικό αρνείται να μνημονεύσει τους αιρετικούς επισκόπους. Αποτοιχίζεται. Τον θέτουν σε αργία και τον διώκουν. Η συνοχή του πατρίου εορτολογίου επαφίεται στη θέληση των Ιεραρχών του. Αυτό όμως δεν αποτελεί εμπόδιο για όποιον θελήσει να το ακολουθήσει. Επί εικονομαχίας, οι εικονολάτρες που πολεμούσαν τους εικονομάχους, ήταν διασπασμένοι σε δύο παρατάξεις. Κάθε παράταξη όμως έδωσε τους δικούς της Αγίους. Ένας απ' αυτούς είναι ο Αγ. Θεόδωρος ο Στουδίτης. Τότε τι έπρεπε να κάνουν οι πιστοί; Να πάνε με το μέρος των εικονομάχων; Κατά τον ίδιο τρόπο δεν τίθεται σήμερα τέτοιο δίλημμα.

22. Ερώτηση: Πολλοί καταλογίζουν στους Γ.Ο.Χ. ότι δεν έχουν Αποστολική και Αρχιερατική διαδοχή.

Απάντηση: Αυτό είναι ανακριβές και παραπλανητικό συγχρόνως. Και με αυτόν τον ισχυρισμό προσπαθούν να δείξουν πως τα μυστήρια των Γ.Ο.Χ. είναι άκυρα. Οι Γ.Ο.Χ. που θέλουν να διαφυλάξουν ακέραια ότι παρέλαβαν, δεν θα προέβαιναν ποτέ σε μια τέτοια χονδροειδή πράξη. Η αποστολική διαδοχή των Γ.Ο.Χ. προέρχεται από την Ρωσική Εκκλησία της διασποράς της Αμερικής δηλαδή, είναι υπερόρια (εκτός των ορίων της Ελλαδικής Εκκλησίας). Γι αυτό όμως ευθύνονται οι ηγέτες του νέου εορτολογίου, που εδίωξαν, φυλάκισαν, εξόρισαν τους πρώτους αρχιερείς, οι οποίοι αρνήθηκαν να τους ακολουθήσουν. Για τους ανθρώπους με καλή θέληση υπάρχουν αποδείξεις περί του θέματος και η κρατούσα Εκκλησία το γνωρίζει, αλλά το αποσιωπά. Ενώ δεν θα έπρεπε ν' αποσιωπά π.χ. ότι οι προτεστάντες, ως αιρετικοί, δεν έχουν Αποστολική και Αρχιερατική διαδοχή, επειδή δεν

αποδέχονται το μυστήριο της Ιεροσούνης (οι πάστορες τους είναι απλοί λαϊκοί που εκλέγονται από το λαό), τα μυστήριά τους όμως τα θεωρεί έγκυρα.

23. Ερώτηση: Τι συνέβη τον Ιούνιο του 2016 στην «Συνόδο της Κρήτης» και γιατί δεν έγιναν ευρέως γνωστές οι αποφάσεις της «Συνόδου»;

Απάντηση: Στο Ηράκλειο της Κρήτης από τις 17 μέχρι τις 26 Ιουνίου 2016 συνήλθε μια «Σύνοδος», η οποία σύμφωνα με Πατερικούς όρους χαρακτηρίζεται «ληστρική» και παράνομη. Το μέγεθος της παρανομίας είναι φανερό από τις καταγγελίες που έκανε μετά το πέρας της «Συνόδου», ο «Μητροπολίτης» Ναυπάκτου κ. Ιερόθεος. Δηλαδή, ότι δέχθηκαν «σοβαρές πιέσεις και υβριστική αντιμετώπιση», διότι ήταν αρνητικός στις αποφάσεις που ελήφθησαν.

- Τι είναι αυτή η «Σύνοδος», μας το περιγράφει σαφέστατα ο Αλβανίας Αναστάσιος σε συνέντευξη του προ της συγκλήσεως. Λέει επί λέξει: «Είναι κάτι εντελώς νέο και πρωτόγνωρο, το οποίο έρχεται να εξυπηρετήσει την είσοδο της Ορθοδοξίας στη νέα εποχή». Θέλουν δηλαδή, νεοεποχίτικες πρακτικές και όχι Πατερικές. Και με ποιο δικαίωμα υιοθετούν κάτι εντελώς ξένο από την γραμμή της Ορθοδοξίας και το πνεύμα των Πατέρων; Με τα ανωτέρω αποδεικνύεται η αντι-Πατερική τους στάση και ο στόχος της «Συνόδου».

- Ο κ. Βαρθολομαίος διεκήρυξε ευθαρσώς (κατά τη λήξη των εργασιών) ότι βαδίζει την οδό πού χάραξε η Εγκύκλιος του 1920, του Καταστατικού Χάρτου του Οικουμενισμού, και εργάζεται με όλες του τις δυνάμεις για την οικουμενιστική παγχριστιανική ενότητα! Γι' αυτό δεν δίστασε να ονομάσει τις κοινότητες των αιρετικών "άδελφές Εκκλησίες" και τους παρισταμένους στην έναρξη και λήξη των εργασιών της Συνόδου εκπροσώπους των, (πρωτοφανώς!) ως "εργάτες του Άμπελώνος του Κυρίου". Δηλαδή, ο Άρειος, ο Νεστόριος, ο Μακεδόνιος και όλοι οι αιρετικοί δεν έπρεπε να καταδικαστούν, αλλά να ονομαστούν "εργάτες του Άμπελώνος του Κυρίου"; Εν συντομία παραθέτουμε ορισμένες από τις αποφάσεις:

1. Η νηστεία επαφίεται στη διάθεση του κάθε πιστού.
2. Αίρονται τα κωλύματα γάμου μεταξύ Ορθοδόξων και αιρετικών.
3. Γίνονται αποδεκτές οι αιρετικές παραφουάδες παπικών και προτεσταντών.
4. Απαγορεύονται οι αντιδράσεις των ιερέων επί των ανωτέρω και διώκονται όσοι ιερείς διέκοψαν το μνημόσυνο των κ.κ. Βαρθολομαίου και Ιερωνύμου.

5. Το Π.Σ.Ε. (παγκόσμιο συμβούλιο εκκλησιών) είναι πάνω από συνόδους και είναι υπεύθυνο για τους θεολογικούς διάλογους και αποφάσεις.
6. Οι προκαθήμενοι αποφασίζουν (παπικό τω τρόπο) και όχι όλοι οι «αρχιερείς». Αυτός ο τρόπος καταργεί το συνοδικό σύστημα.

Επιπλέον θα πρέπει να τονίσουμε την συμμετοχή της CIA στην «Σύνοδο της Κρήτης» με εκπρόσωπο την κ. Ελισάβετ Παπαδημητρίου, όπως επίσης και την χρηματοδότηση της «Συνόδου» από την ανωτέρω κρατική υπηρεσία των Η.Π.Α.

Είναι απορίας άξιον και πρέπει να τονισθεί ιδιαιτέρως η συνεχής παρουσία «ορθοδόξων» σε παπικούς και προτεσταντικούς ναούς, καθώς επίσης και η συμπροσευχή του κ. Βαρθολομαίου με ειδωλολάτρες στη θεά γη για την κλιματική αλλαγή στη Γροιλανδία στις 06-13.09.2007. Εκεί ο κ. Βαρθολομαίος συμπροσεύχεται μαζί με ετερόδοξους και αλλόθρησκους μπροστά στο είδωλο της «Θεάς Γαίας» πάνω στη γέφυρα ενός πλοίου, μπροστά σε μια κρυστάλλινη σφαίρα (ειδώλιο της Γαίας) στο υπέρτατο Όν. Υπάρχει ομολογία όλων των προκαθημένων των λεγομένων «ορθοδόξων» εκκλησιών ότι Χριστιανισμός, ιουδαϊσμός και ισλάμ σώζουν και έχουν τον ίδιο Θεό. Αν όλοι αυτοί πιστεύουν ότι έχουν τον ίδιο Θεό (δηλαδή τον σατανά), εμείς οι Γ.Ο.Χ. δεν θέλουμε να έχουμε καμία σχέση με αυτούς τους πολέμιους του Χριστού και της πίστης μας.

Στα πλαίσια της πανθησκείας βλέπουμε να αναμειγνύονται τα άμικτα. Ο Σταυρός, η πεντάλφα και η ημισέληνος του Ισλάμ. Αυτή την νέα «τριάδα», που προωθούν θα την δείτε παντού. Σαν σύμβολα στη «σύνοδο της Κρήτης», σε βιβλία θρησκευτικών, σε αφίσες. Στις 24/9/2017 μία τεράστια αφίσα αναρτήθηκε στην είσοδο της Δ.Ε.Θ. με τα 3 αυτά σύμβολα και με σύνθημα «κοινοί ιεροί τόποι». Όλα αυτά συμβαίνουν με τις ευλογίες των οικουμενιστών «μητροπολιτών» της κρατούσης εκκλησίας. Την ίδια στάση, όχι μόνο ανεκτική, αλλά και ενθαρρυντική κρατά η εκκλησία του νέου ημερολογίου στα μαθήματα ιστορίας και θρησκευτικών και με το μάθημα «περί εμφύλων ταυτοτήτων» προωθούν την ομοφυλοφιλία και πάσης φύσεως διαστροφή.

Παρακάτω παραθέτουμε την επιστολή και την μετάφρασή της, που απέστειλε το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως το 1920 προς όλες τις Εκκλησίες και σηματοδοτεί την διαφορετική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει και την οποία έκτοτε τηρεί κατά γράμμα.

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

(Α' Πέτρ. Ι, 22)

καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία φρονούσα ὅτι ἡ τῶν διαφόρων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προσέγγιςις πρὸς ἀλλήλας καὶ κοινωνία οὐκ ἀποκλείεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων μεταξὺ αὐτῶν δογματικῶν διαφορῶν καὶ ὅτι τοιαύτη τις προσέγγιςις τὰ μάλα ἐστὶν εὐκαταία καὶ ἀναγκαία καὶ πολλαχῶς χρήσιμος εἰς τε τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον ἐκάστης τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ ὅλου χριστιανικοῦ σώματος καὶ εἰς παρασκευὴν καὶ διευκόλυνσιν τῆς πλήρους ποτῆ, σὺν Θεῷ, καὶ εὐλογημένης ἐνώσεως, ἔκρινε τὸν παρόντα καιρὸν τὰ μάλιστα πρόσφορον πρὸς ἀνακίνησιν καὶ ἀπὸ κοινοῦ μελέτην τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος. Εἰ γὰρ καὶ ἐν τούτῳ ἐνδέχεται ἵνα προκύψωσι καὶ παρεμβληθῶσιν αἱ ἀπὸ τῶν παλαιῶν προλήψεων καὶ ἔξεων ἢ καὶ ἐξ ἀξιώσεων δυσχέρεια, αἱ τοσάκις τέως τὸ ἔργον τῆς ἐνώσεως ματαιώσασαι, ὅμως κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, περὶ ἀπλῆς τὸ κατ' ἀρχὰς προκειμένου συναφείας καὶ προσεγγίσεως, αἱ δυσχέρεια αὐτὰ ἔσονται πάντως ἥττον σπουδαῖα, ἀγαθῆς δὲ ὑπαρχούσης θελήσεως καὶ διαθέσεως οὔτε δύνανται οὔτε ὀφείλουσι κώλυμα ἀποτελέσαι ἀκαταγώνιστον καὶ ἀνυπερβλητον.

Ὅθεν τὸ πρῶτον ἡμεῖς γε καὶ κατορθωτὸν καὶ εἴπερ ποτε εὐκαιρον ἐπὶ τῇ συντελεσθείῃ ἡν ἐπ' αἰσίσις συμπίξει τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ὑπολαμβάνοντες, προαγομέθα θαρρούντως ἐκθεῖναι ἐνταῦθα ἐν ὀλίγοις τάς σκέψεις καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὴν προσέγγισιν ταύτην καὶ συνάφειαν ἐννοοῦμεν καὶ δυνατὴν ὑπολαμβάνομεν, μετὰ πόθου ἐκζητοῦντες καὶ ἀπεκδεχόμενοι τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τε κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει καὶ ἀπανταχοῦ σεβασμίῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Νομίζομεν τοίνυν ἡμεῖς, ὅτι δύο τάδε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς τοιαύτης ἐφέτης καὶ ὠφελίμου προσεγγίσεως συντελέσαι, καὶ ταύτην κατεργάσασθαι καὶ ἐκδηλοῦν δύνανται.

Καὶ πρῶτον ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον ὑπολαμβάνομεν τὴν ἄρσιν καὶ ἀπομάκρυνσιν πάσης ἀμοιβαίας δυσπιστίας καὶ δυσφορίας μεταξὺ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, προκαλουμένης ἐκ τῆς παρὰ τισιν ἐξ αὐτῶν παρατηρουμένης τάσεως εἰς τὸ σαγηνεύσαι καὶ προσηλυτίσαι, ἄλλων ὁμολογιῶν ὁπαδοῦς. Οὐδεὶς γὰρ ἄγνοεῖ τί καὶ σήμερον συμβαίνει δυστυχῶς πολλαχού, ἐπὶ διασπάσει τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίᾳ τῶν ἐν Ἀνατολῇ, νέων οὕτω θλίψεων καὶ δοκιμασιῶν παρ' αὐτῶν τῶν ὁμοθρήσκων ἐπιφερομένων αὐταῖς, καὶ οἷαν μεγάλην, ἀντὶ τοῦ μηδαμινοῦ ἀποτελέσματος, προκαλεῖ ἀπέχθειαν καὶ ὀξύτητα ἀντιθέσεως ἢ τάσις αὕτη τινῶν εἰς τὸ προσηλυτίζειν καὶ σαγηνεύειν τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν.

Οὕτω δὲ τῆς εὐλικρινείας καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸ παντὸς ἀποκαθισταμένης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, νομίζομεν δευτέρον ὅτι ἐπιβάλλεται ἵνα ἀναζωπυρωθῇ καὶ ἐνισχυθῇ πρὸ παντὸς ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, μὴ λογιζομένων ἀλλήλας ὡς ξένας καὶ ἄλλοτρίας, ἀλλ' ὡς συγγενεῖς καὶ οἰκείας ἐν Χριστῷ καὶ «συγκληρονόμους καὶ συσώμους

τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ» (Εφες. 3, 6). Ὑπὸ τῆς ἀγάπης γὰρ ἐμπνεόμεναί αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι καὶ ταύτην προτάσσουν ἐν ταῖς περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις καὶ ταῖς πρὸς αὐτὰς σχέσεις, τὴν μὲν διάστασιν ἀντὶ τοῦ ἐπεκτείνειν καὶ αὐξάνειν ὡς οἶόν τε συντομεύσαι καὶ σμικρύναι δυνήσονται, διὰ τῆς διεγέρσεως δὲ τακτικοῦ φιλαδέλφου ἐνδιαφέροντος περὶ τῆς καταστάσεως, τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς εὐεξίας τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, διὰ τῆς σπουδῆς εἰς τὸ παρακολουθεῖν τοῖς παρ' αὐταῖς συμβαίνουσι καὶ ἀκριβέστερον γνωρίζειν τὸ κατ' αὐτὰς καὶ διὰ τῆς προθυμίας εἰς τὸ τείνειν ἐκάστοτε ἀμοιβαίως χεῖρα βοήθειας καὶ ἀντιλήψεως, πολλὰ τὰ ἀγαθὰ εἰς δόξαν καὶ εἰς ὄφελος ἑαυτῶν τε καὶ τοῦ χριστιανικοῦ σώματος ἐπιτελέσουσι καὶ κατορθώσουσι.

Δύναται δὲ ἡ φιλία αὕτη καὶ ἀγαθόφρων πρὸς ἀλλήλους διάθεσις ἐκφαίνεσθαι καὶ τεκμηριούσθαι ἐιδικότερον, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ὡς ἐξῆς: α'.) διὰ τῆς παραδοχῆς ἐνιαίου ἡμερολογίου πρὸς ταυτόχρονον ἑορτασμὸν τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν ὑπὸ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, β'.) διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἀδελφικῶν γραμμάτων κατὰ τὰς μεγάλας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνιαυτοῦ ἑορτάς, ἐν αἷς εἴθισται καὶ ἐν ἄλλαις ἐκτάκτοις περιστάσεσι, γ'.) διὰ τῆς οικειοτέρας συσχετίσεως τῶν ἐκασταχοῦ εὐρισκομένων ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, δ'.) διὰ τῆς ἐπικοινωνίας τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης καὶ διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἐκδιδόμενων θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καὶ συγγραμμάτων, ε'.) διὰ ἀποστολῆς νέων χάριν σπουδῶν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὰς σχολὰς τῆς ἄλλης Ἐκκλησίας, ς'.) διὰ τῆς συγκροτήσεως παγχριστιανικῶν συνεδρίων πρὸς ἐξέτασιν ζητημάτων κοινῶς πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐνδιαφέροντος, ζ'.) διὰ τῆς ἀπαθοῦς καὶ ἐπὶ τὸ ἱστορικώτερον ἐξετάσεως τῶν δογματικῶν διαφορῶν ἀπὸ τῆς ἔδρας καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς, η'.) διὰ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν κρατούντων ἐν ταῖς διαφόροις Ἐκκλησίαις ἠθῶν καὶ ἔθιμων, θ'.) διὰ τῆς παροχῆς ἀμοιβαίως εὐκτηριῶν οἴκων καὶ κοιμητηρίων διὰ τὰς κηδεῖας καὶ τὴν ταφὴν τῶν ἐν τῇ ξένῃ ἀποθησκόντων ὁπαδῶν τῶν ἐτέρων ὁμολογιῶν, ι'.) διὰ τοῦ διακανονισμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν τοῦ ζητήματος τῶν μικτῶν γάμων, ια'.) διὰ τῆς πρόφρονος τέλους ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς θρησκευτικῆς ἐπιρρώσεως, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῖς παραπλησίαις.

Ἔσται δὲ ἡ ἀνύποπτος καὶ ζωηροτέρα αὕτη τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας συνάφεια καὶ ἄλλως ὑπὲρ τοῦ ὅλου τῆς Ἐκκλησίας σώματος χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος, ὅτι παντοῖοι κίνδυνοι οὐχὶ ἤδη ταύτη ἡ ἐκεῖνη τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ τῇ ὁλότῃ αὐτῶν ἐπαπειλοῦσιν, ὡς αὐταῖς ταῖς βάσεσι τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ αὐτῇ τῇ συστάσει τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς καὶ κοινωνίας ἀντιφερόμενοι. Ὁ γὰρ ἄρτι λήξας φοβερὸς παγκόσμιος πόλεμος, ὡς ἐτεκμηρίωσε πλεῖστα τὰ ἐν τῷ βίῳ τῶν χριστιανικῶν λαῶν νοσηρὰ καὶ ἀπεκάλυψε μεγάλην πολλακίς ἔλλειψιν σεβασμοῦ καὶ πρὸς αὐτὰ ἔτι τὰ στοιχεῖα τοῦ δικαίου καὶ τῆς φιλανθρωπίας, οὕτως ἐδείνωσε μὲν τὰς ὑπαρχούσας, ἠνέφξε δὲ καὶ ἄλλας νέας πληγὰς πρακτικώτερας, ὡς εἰπεῖν, φύσεως, καθ' ὃν πολλὴν εἰκότως ἀπαιτεῖται προσοχὴ καὶ μέριμνα ἀπὸ μέρους πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὁ δὲ ὁσημέραι εὐρυτέρως διασπάσει λαμβάνων ἀλκοολισμὸς, ἡ ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἐξωραΐσεως τοῦ βίου καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς θριαμβεύουσα περιττὴ πολυτέλεια, ἡ ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐλευθερίας καὶ χειραφετήσεως τῆς σαρκὸς μόλις συγκαλυπτομένη φιληδονία καὶ ἡδυπάθεια, ἡ ὑπὸ τὸ εὐσημον ὄνομα τῆς ἀναπτύξεως τῆς φιλοκαλίας καὶ τῆς καλλιιεργείας τῶν ὠραίων τεχνῶν ἀκολασταίνουσα ἀσχημοσύνη ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τῇ ζωγραφικῇ, τῷ θεάτρῳ ἢ καὶ τῇ μουσικῇ, ἡ θεοποίησις τοῦ πλούτου καὶ ἡ περιφρόνησις τῶν ὑψηλοτέρων

ιδεωδών, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπιφόβους καὶ ταῦτα δημιουργοῦντα κινδύνους τῆ
συστάσει τῶν χριστιανικῶν κοινωσιῶν, εὐκαιρα ἀποτελοῦσι ζητήματα δεκτικά καὶ
χρηζόντα τῆς ἀπὸ κοινοῦ μελέτης καὶ συνεργασίας τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Οὐδὲ ὀφείλουσι τέλος αἱ τῷ ἁγίῳ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ κομῶσαι Ἐκκλησία Αὐτοῦ
ἀμνημονεῖν καὶ ἀμελεῖν ἐπὶ πλέον τῆς περὶ ἀγάπης μεγάλης καὶ καινῆς ἐντολῆς Αὐτοῦ καὶ
ὑστερήσαι σήμερον θλιβερώς τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, αἵτινες τὸ πνεῦμα ἀκριβῶς τοῦ
Εὐαγγελίου καὶ τῆς διδασκαλίας ἐφαρμόζουσαι τοῦ Χριστοῦ, συνέπηξαν ἤδη ἐπ’ αἰσίσις
τὴν Κοινωνίαν λεγομένην τῶν Ἐθνῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου καὶ καλλιέργειαν τῆς
ἀγάπης καὶ συμπνοίας μεταξύ τῶν ἐθνῶν.

Διὰ ταῦτα πάντα, ἡμεῖς τε ποθοῦντες καὶ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας συμμεριζομένας
νομίζοντες τὴν σκέψιν καὶ γνώμην ἡμῶν, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς
συμπήξεως τοιαύτης τινὸς τοῦλάχιστον τὸ κατ’ ἀρχὰς συναφείας καὶ κοινωνίας μεταξύ
τῶν Ἐκκλησιῶν, παρακαλοῦμεν ὅπως προφρόνως δηλωθῆ ἡμῖν ἀπαντητικῶς ὑφ’ ἐκάστης
ἢ κρίσις καὶ γνώμη αὐτῆς, ἵνα οὕτω, καθοριζόμενοι ἀπὸ κοινῆς συγκαταθέσεως καὶ
ἀποφάσεως τοῦ πράγματος χωρήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ οὕτως
*«ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ ἀξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, ἐξ οὗ
πάν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας,
κατ’ ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους, τὴν ἀξίωσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς
οἰκοδομὴν αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.»* (Ἐφεσ. 4,15).

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ χιλιοστοῦ
έννεακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ σωτηρίου ἔτους.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κωνσταντινουπόλεως

† Μητροπολίτης Προύσης **Δωρόθεος**

† Ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας **Νικόλαος**

† Ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου **Κωνσταντῖνος**

† Ὁ Μητροπολίτης Ἀμασειᾶς **Γερμανὸς**

† Ὁ Μητροπολίτης Πισσιδεῖας **Γεράσιμος**

† Ὁ Μητροπολίτης Ἀγκύρας **Γερβάσιος**

† Ὁ Μητροπολίτης Αἴνου **Ἰωακείμ**

† Ὁ Μητροπολίτης Βιζύης **Ἄνθιμος**

† Ὁ Μητροπολίτης Σηλυβρίας **Εὐγένιος**

† Ὁ Μητροπολίτης Σαράντα Ἐκκλησιῶν **Αγαθάγγελος**

† Ὁ Μητροπολίτης Τυρολόης καὶ Σερεντίου **Χρυσόστομος**

† Ὁ Μητροπολίτης Δαρδανελλίων καὶ Λαμνᾶκου **Εἰρηναῖος**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Προς τας Απανταχού Εκκλησίας του Χριστού¹

Η Εκκλησία μας θεωρεί ότι η προσέγγιση των διαφόρων Χριστιανικών Εκκλησιών και η μεταξύ τους κοινωνία, δεν εμποδίζεται από τις υπάρχουσες δογματικές διαφορές.² Αυτή η προσέγγιση είναι περισσότερο επιθυμητή, αναγκαία και πολλαπλά χρήσιμη για το καλώς εννοούμενο συμφέρον της κάθε Εκκλησίας και για το συμφέρον όλου του Χριστιανικού σώματος. Επίσης για την ετοιμασία και διευκόλυνση της ολοκληρωτικής, με τη βοήθεια του Θεού, ευλογημένης ενώσεως. Θεωρεί αυτός ο καιρός είναι περισσότερο ευνοϊκός για να ανακαινιστεί και να μελετηθεί από κοινού αυτό το σπουδαίο ζήτημα.³

Υπάρχει δε περίπτωση να προκύψουν και να παρεμβληθούν προβλήματα, εξαιτίας παλαιών προλήψεων⁴ και συνηθειών, ή και δυσκολίες από αξιώσεις οι οποίες τόσες πολλές φορές, ματαίωσαν προηγουμένως την ένωση. Όμως κατά την γνώμη μας όσον αφορά την απλή προσέγγιση, οι δυσκολίες αυτές θα πάψουν να είναι τόσο σημαντικές, εφόσον υπάρχει αγαθή θέληση και διάθεση. Και αυτές οι δυσκολίες ούτε μπορούν ούτε πρέπει να αποτελέσουν εμπόδιο⁵, το οποίο θα είναι ανυπέρβλητο και ανίκητο.

Η προσέγγιση θεωρούμε ότι είναι πραγματοποιήσιμη και εύκολη τώρα, που έγινε η ένωση της Κοινωνίας των Εθνών. Οδηγούμαστε λοιπόν να εκθέσουμε εδώ περιληπτικά τις σκέψεις και τη γνώμη μας σχετικά με τον τρόπο που θα είναι δυνατή αυτή η προσέγγιση και το πλησίασμα (μεταξύ μας). Με πολύ πόθο επιζητούμε και δεχόμαστε την κρίση και την γνώμη των υπολοίπων σεβαστών

¹ Από τον τίτλο ακόμη υπάρχουν ενστάσεις. Όλοι γνωρίζουμε ότι η Εκκλησία είναι «Μία, Καθολική και Αποστολική», όπως αναφέρουμε στο Σύμβολο της Πίστεως μας. Και είναι και Ορθόδοξη. Πώς λοιπόν ονομάζει η επιστολή εκκλησίες τους Προτεστάντες και τους παπικούς;

² Δεν μιλάει για επικοινωνία, αλλά για κοινωνία. Κοινωνία δεν είναι δυνατόν να υπάρξει με ετερόδοξους. Αυτή ήταν η πάγια θέση της Εκκλησίας. Αυτή η θέση τώρα ανατρέπεται. Γιατί έγιναν τότε οι Σύνοδοι; Γιατί καθαιρέθηκαν τότε οι αιρετικοί και αποκόπηκαν από το σώμα της Εκκλησίας; Γιατί οι Πατέρες πολέμησαν την αίρεση; Τώρα θεωρούν ότι η αίρεση δεν εμποδίζει την επικοινωνία μεταξύ των εκκλησιών. Πλήρης ανατροπή της ορθόδοξης παράδοσης.

³ Επιζητείται ένωση με τους αιρετικούς και διάσπαση μεταξύ των ορθόδοξων, όπως και έγινε. Πώς εννοούν την ένωση αυτή;

⁴ Όλη η πατερική παράδοση, που απέκοπτε τους αιρετικούς από το σώμα της Εκκλησίας, θεωρείται «προλήψεις».

⁵ Ένα από αυτά τα εμπόδια είναι η Ουνία, η οποία (κατά την επιστολή) δεν είναι εμπόδιο για την προσέγγιση.

αδελφών Χριστιανικών εκκλησιών⁶, που βρίσκονται είτε στη Δύση είτε στην Ανατολή.

Πρώτον αναγκαίο και απαραίτητο που πρέπει να γίνει, είναι η απομάκρυνση κάθε αμοιβαίας δυσπιστίας και δυσaréσκειας, μεταξύ των διαφόρων Εκκλησιών. Αυτή προκαλείται (η δυσπιστία και η δυσaréσκεια), λόγω της τάσης κάποιων εκκλησιών που θέλουν να δελεάσουν και να προσηλυτίσουν οπαδούς από άλλες ομολογίες⁷. Κανείς δεν αγνοεί ότι και σήμερα δυστυχώς συμβαίνει αυτό (εννοείται ο προσηλυτισμός), σε πολλά μέρη και επιφέρει διάσπαση της εσωτερικής ειρήνης των Εκκλησιών και προσθέτουν νέες θλίψεις και δοκιμασίες οι ομόθρησκοι σε ομόθρησκους. Και έναντι μηδαμινού αποτελέσματος, προκαλεί απέχθεια και οξείες αντιθέσεις, η τάση αυτή για προσηλυτισμό και δελεασμό οπαδών από άλλες ομολογίες.

Και αφού αποκατασταθεί η ειλικρίνεια και η εμπιστοσύνη μεταξύ των Εκκλησιών, θεωρούμε ότι το δεύτερο που επιβάλλεται είναι, να αναζωπυρωθεί και να ενισχυθεί κυρίως η αγάπη μεταξύ των Εκκλησιών, θεωρώντας (τις Εκκλησίες), όχι ξένες και διαφορετικές μεταξύ τους, αλλά συγγενικές και οικείες εν Χριστώ, συγκληρονόμους και ενσωματωμένες στις εξαγγελίες του Θεού με το Χριστό⁸. Εμπνεόμενες οι διάφορες Εκκλησίες από την αγάπη και προτάσσοντας αυτή (την αγάπη), για να κρίνουν τους άλλους, αλλά και τις μεταξύ τους σχέσεις, θα μπορέσουν να μειώσουν τις διαφορές τους. Εκτείνοντας το φιλάδελφο ενδιαφέρον για την κατάσταση, την σταθερότητα και την ευημερία των άλλων Εκκλησιών, με το ενδιαφέρον στην παρακολούθηση σ' ότι συμβαίνει σ' αυτές και για την ακρίβεια να γνωρίζουν ότι συμβαίνει σ' αυτές και πρόθυμα να δίνεται χέρι αμοιβαίας βοήθειας και κατανόησης, θα προκύψουν πολλά καλά προς δόξαν και δική τους ωφέλεια, αλλά και του Χριστιανικού σώματος.

Είναι δυνατόν η φιλία αυτή και η ευγενική (διάθεση) προς τους άλλους, να φανεί και να τεκμηριωθεί, κατά την γνώμη μας, με τον εξής τρόπο:

⁶ Η επιστολή ονομάζει όλες τις αιρέσεις: σεβαστές, αδελφές, Χριστιανικές εκκλησίες.

⁷ Εδώ γίνεται παραδοχή ότι κάποιιοι προσπαθούν να προσηλυτίσουν οπαδούς από άλλες ομολογίες (εκκλησίες). Ποιοι είναι όμως αυτοί; Δεν τους κατονομάζει. Μα μόνο οι Παπικοί κάνουν τέτοιες προσπάθειες, χρησιμοποιώντας την Ουνία.

⁸ Οι πάσης φύσεως αιρετικοί θα αισθανθούν ως συγγενείς και οικείοι με τους Ορθοδόξους. Αν οι Πατέρες την πάσης φύσεως κακοδοξία και αίρεση, την αντιμετώπιζαν με συνόδους, αντιρρητικά συγγράμματα και με αποκοπή από τον κορμό της Ορθοδοξίας, πώς έρχονται οι σημερινοί φωστήρες της Εκκλησίας να θεωρήσουν τους αιρετικούς ως «συγγενείς και οικείοι εν Χριστώ»;

- α) Με την αποδοχή ενιαίου ημερολογίου, για να υπάρχει ταυτόχρονος εορτασμός των μεγάλων χριστιανικών εορτών, από όλες τις Εκκλησίες.⁹
- β) Με την ανταλλαγή αδελφικών επιστολών στις μεγάλες εορτές του εκκλησιαστικού έτους, όπως συνθίζεται, αλλά και σε άλλες έκτακτες περιπτώσεις.
- γ) Με φιλικότερες σχέσεις των αντιπροσώπων των εκκλησιών, όπου κι αν βρίσκονται.
- δ) Με την επικοινωνία των Θεολογικών Σχολών καθώς και των Θεολόγων και με την ανταλλαγή περιοδικών και συγγραμμάτων που εκδίδει η κάθε Εκκλησία.
- ε) Με την αποστολή φοιτητών από τη μία Σχολή προς τις άλλες Σχολές των Εκκλησιών.
- στ) Με την δημιουργία παγκριστιανικών συνεδρίων, που θα εξετάζουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος.
- ζ) Με την χωρίς πάθος εξέταση των δογματικών διαφορών, από συγγραφείς και διδασκάλους.
- η) Με τον αμοιβαίο σεβασμό των ηθών και εθίμων των διαφόρων Εκκλησιών.¹⁰
- θ) Με την αμοιβαία παροχή χώρων λατρείας και κοιμητηρίων, για τις κηδείες και την ταφή οπαδών άλλων ομολογιών.
- ι) Με τον διακανονισμό μεταξύ των διαφόρων ομολογιών, του ζητήματος των μεικτών γάμων.¹¹
- ια) Με την πρόθυμη, τέλος, και αμοιβαία υποστήριξη των Εκκλησιών στα θρησκευτικά έργα, όπως της φιλανθρωπίας και άλλα παρόμοια.

Θα είναι δε η προσέγγιση των Εκκλησιών χωρίς καχυποψίες, εντονότερη και υπέρ του σώματος της Εκκλησίας χρήσιμη και ωφέλιμη, για το λόγο ότι πολλοί κίνδυνοι απειλούν όχι μόνο τις επί μέρους Εκκλησίες, αλλά και τις βάσεις της χριστιανικής πίστης και αντιστρατεύονται την χριστιανική ζωή.

⁹ Να λοιπόν η αιτία της αποδοχής του νέου ημερολογίου. Αλλά ταυτόχρονο εορτασμό, με ποιόν εννοούν; Γιατί η εισαγωγή του διέσπασε τον ταυτόχρονο εορτασμό των ορθοδόξων εκκλησιών. Π.χ. τα Χριστούγεννα με το νέο ημερολόγιο δεν συμπίπτουν με τα Χριστούγεννα των Ιεροσολύμων, ούτε με του Αγίου Όρους, ούτε με των Σλαβικών Ορθοδόξων Εκκλησιών. Οπότε, με τους παπικούς μάλλον εννοούν ταυτόχρονο εορτασμό. Πώς μπορεί να γίνει αυτό, όταν πρόσφατα διέγραψαν από τα Αγιολόγια τους, πλειάδα Αγίων, όπως του Αγίου Νικολάου.

¹⁰ Έθιμο των αιρετικών πλέον είναι και ο γάμος μεταξύ ομοφυλοφίλων. Αυτό πρέπει να τύχει σεβασμού; Πώς στην εγκύκλιο του Πατριαρχείου όμως, γίνονται σεβαστά όλα αυτά;

¹¹ Ποιος ήταν αυτός ο διακανονισμός και τί κατάληξη είχε; Η κατάληξη ήταν η αποδοχή του βαπτίσματος των αιρετικών και άρα η δυνατότητα μεικτών γάμων. Σ' αυτή την πρόταση υπάρχει και άλλη παγίδα. Όλες οι εκκλησίες θεωρούνται πλέον ομολογίες. Δεν υπάρχει πλέον η διάκριση Ορθοδοξίας και αίρεσης.

Ο φοβερός παγκόσμιος πόλεμος που μόλις έληξε, απεκάλυψε πολλά νοσηρά φαινόμενα στη ζωή των χριστιανικών λαών και φανέρωσε την έλλειψη σεβασμού ακόμη και για την δικαιοσύνη και την φιλανθρωπία. Έτσι επιδείνωσε τις υπάρχουσες πληγές και άνοιξε νέες, πρακτικής φύσεως. Εναντίον όλων αυτών απαιτείται προσοχή και φροντίδα εκ μέρους όλων των Εκκλησιών.

Σήμερα μεγάλες διαστάσεις παίρνει ο αλκοολισμός και με σημαία την βελτίωση της ζωής και την απόλαυση, επικρατεί η περιττή πολυτέλεια. Με το πρόσχημα της ελευθερίας και αυτοδιάθεσης του σώματος, συγκαλύπτεται η φιληδονία και η ακολασία. Και κάτω από το ωραίο όνομα της ανάπτυξης, της φιλίας προς το ωραίο και της καλλιέργειας ωραίων τεχνών, υπάρχει ακολασία και βρωμιά στη φιλολογία, τη ζωγραφική, τη μουσική. Ο πλούτος θεοποιείται και περιφρονούνται τα υψηλά ιδεώδη. Αυτά και άλλα παρόμοια είναι επίφοβα για τις χριστιανικές κοινωνίες. Αυτά τα ζητήματα πρέπει να μελετηθούν και χρειάζεται η συνεργασία των Χριστιανικών Εκκλησιών.

Τέλος δεν ωφελούνται καθόλου οι εκκλησίες, που καυχώνται για το όνομα του Χριστού και ξεχνούν και αμελούν την μεγάλη αγάπη και την νέα εντολή του Χριστού και μένουν πίσω, προκαλώντας σήμερα θλίψη στις πολιτικές αρχές, που εφαρμόζουν ακριβώς το πνεύμα του Ευαγγελίου και τη διδασκαλία του Χριστού και δημιούργησαν αισίως την Κοινωνία των Εθνών, για να υπερασπιστούν το δίκαιο, να καλλιεργήσουν την αγάπη και την ομόνοια μεταξύ των Εθνών.¹²

¹² Τι τραγική ειρωνεία! Η πιο ήπια αντίδραση είναι ο γέλωτας που μπορούν να προκαλέσουν τέτοιες αιτιολογίες. Ότι δηλαδή, οι πολιτικές αρχές εφαρμόζουν το Πνεύμα του Ευαγγελίου και υπερασπίζονται το δίκαιο, την αγάπη και την ομόνοια μεταξύ των Εθνών.

Συνοψίζοντας...

Με τα λιγοστά προαναφερθέντα έγινε μια προσπάθεια να γίνουν κατανοητά τα αίτια, που δημιούργησαν αυτό το σχίσμα και για ποιο λόγο αρνηθήκαμε να τους ακολουθήσουμε όσοι διατηρούμε το Πάτριο Εορτολόγιο. Σαφέστατα το κριτήριο ήταν σωτηριολογικό, όπως αναφέρθηκε και στην αρχή. Η αίρεση και η κακοδοξία δεν οδηγούν στην σωτηρία. Αυτών των αιρέσεων και των κακοδοξιών προσπαθούν να γίνουν μέτοχοι το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και η Ελληνική Εκκλησία. Παρεκκλίνουν από τον δρόμο που χάραξαν οι Πατέρες, οι Σύνοδοι και γενικά η Ορθόδοξη Εκκλησία. Προκλητικά διώκουν τους Αγιορείτες μοναχούς της Μονής Εσφιγμένου, επιδιώκοντας να τους απελάσουν από τον τόπο ασκήσεως και ησυχασμού τους.

Ευχόμαστε και προσευχόμαστε ολόψυχα ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός να φωτίσει και να οδηγήσει τους έχοντες χάσει τον προσανατολισμό τους, στον δρόμο της αλήθειας που χάραξαν οι Πατέρες μας.

Είναι καθήκον όλων μας να επιζητούμε και να επιδιώκουμε την ενότητα της Εκκλησίας, δια μέσου πάντοτε της αλήθειας.

Τέλος